

Univerzita Karlova v Praze

1.lékařská fakulta

Děkanát- Kateřinská 32, 121 08 Praha 2

Oponentský posudek disertační práce MUDr. Silvie Baumann:

Léčba poruch příjmu potravy pomocí neuromodulačních metod.

Předložená práce předkládá rozsáhlý přehled všech neuromodulačních metod léčby, jak je zná nejen psychiatrie, ale celá medicína. V psychiatrii patří mezi historické postupy například elektrokonvulzivní terapie (ECT). V souvislosti s rozvojem nových neinvazivních vyšetřovacích metod, jako jsou například metody magnetické rezonance (MRI, fMRI), ale i PET a jiné, se v současném lékařství věnuje pozornost také snahám ovlivnit vývoj některých obtížně léčitelných poruch například v neurologii nebo psychiatrii pomocí nových stimulačních metod. Některé z nich již úspěchy prokazují, například v léčbě resistantních depresí. Autorka zaměřila svou disertační práci na oblast poruch příjmu potravy (PPP), kde je využití nových stimulačních metod, s výjimkou elektrokonvulzivní terapie, teprve na začátku. Praktická část disertační práce měla experimentální charakter, byla schválena Etickou komisí a celkově byla disertační práce podpořena projektem GAUK č. 104121 a LO1611.

Autorka se po úvodním přehledu poruch příjmu potravy, jak jsou zpracovány v současných diagnostických manuálech (MKN-10, DSM 5), zmiňuje také o epidemiologii poruch příjmu potravy a jejich předpokládané etiologii, uvádí současné léčebné postupy a informace o prognóze nemocí. V následném, obsáhlém přehledu seznamuje se všemi neuromodulačními metodami, jak jsou v psychiatrii používány. Přehledně popisuje nejen zkušenosti s léčbou pomocí ECT, ale seznamuje i s využitím dalších neinvazivních metod, například s transkraniální magnetickou stimulací – rTMS, transkraniální stimulací stejnosměrným proudem tDCS, a neopomene uvést ani novou nadějnou invazivní metodu DBS (hlubokou mozkovou stimulaci). Každou z popsanych metod hodnotí z pohledu současných zkušeností s jejich využitím u poruch příjmu potravy. Z formálního hlediska lze ocenit, že ke každé uvedené metodě přiložila tabulky s obsahem nejdůležitějších publikací a jejich výsledky, což značně zpřehlednilo rozsáhlé literární zdroje (přiloženo asi 260 citací!)

Ve výzkumné části autorka zaměřila pozornost na jednu z neinvazivních a dobře tolerovaných stimulačních metod- tDCS (transkraniální stimulaci stejnosměrným proudem) a její uplatnění v léčbě těžších forem mentální anorexie, které jsou obvykle nejzávažnější formou PPP. Cílem výzkumu bylo prokázat účinnost této metody v léčbě pacientů cestou randomizované dvojitě slepé klinické studie. Na základě několika publikovaných zpráv o efektu této léčby si stanovila několik hypotéz, které se ale nepodařilo prokázat. Studie měla mnoho limitací – pacienti nedostatečně spolupracovali, odmítli hlavně spolupráci ve sledování (follow up – 2 a 4 týdny po hospitalizaci), atd.

Přestože výsledky nepotvrdily očekávané předpoklady, přinesly i tak cenné poznatky. V medicíně jsou i negativní výsledky velmi cenným zdrojem informací. Navíc je velmi důležité podtrhnout, že se jednalo o první randomizovanou, dvojitě slepou studii, která byla v této oblasti výzkumu u PPP realizována.

Oponentka vysoce hodnotí odbornost a entusiasmus, se kterým se do výzkumu autorka pustila. Z klinické práce víme, jak je velmi obtížné přimět pacientky s PPP k dlouhodobější spolupráci, přestože proklamují motivaci k léčbě a spolupráci.

Připomínky:

1. Drobné chyby v textu na str. 15 a 18, které asi autorka přehlédla, jde zřejmě o opomenutí kontroly- pak je ale věta nejasná(např.na str.15, cit..." k závažným faktorům patří sexuální i nadměrná péče a přehnaná kontrola..." , podobně str.18.
2. Domnívám se, že by bylo vhodné, kdyby byl součástí práce také vložený Informovaný souhlas, který byl předkládán k podpisu. (Byla informace srozumitelná? Nepochopili obsah projektu jinak??)
3. Při použití Anamorfic není vyžadováno, aby byly pacientky v prádle, bývají v oděvu. Jde o odhad velikosti těla, vyjádření míry nespokojenosti- obraz těla lze v programu rozšířit nebo zúžit jako celek, nikdy nelze u tohoto programu rozšířit jen některý tělesný rozměr / ramena, pas, dolní končetiny, atd. /

Dotazy na autorku:

1. Budete dál pokračovat ve výzkumu s klinickým používáním této stimulační metody tDCS u pacientek s PPP (navrhovala jste v textu změnu metodiky – možná více stimulací, domácí použití přístroje, atd..)? Doporučila byste jinou stimulační metodu jako vhodnější?
2. V obecné části práce uvádíte, že se, cit. „ u pacientek s anorexií a bulimií často setkáváme s atrofií mozku a rozšířenými komorami..." (s.21) Skutečně jste přesvědčená, že je to častý nález u našich pacientů? Jakou roli by to potom hrálo v použití neuromodulačních metod nebo vůbec v jejich léčbě?

Závěr:

Oponentka velmi oceňuje předloženou práci, která potvrdila předpoklady autorky pro další vědeckou práci. Cílem práce bylo potvrdit účinnost neinvazivní stimulační metody tDCS na zlepšení klinického stavu pacientů (zejména tělesné hmotnosti) a také schopnost vnímat reálněji vlastní tělo (body image). Konkrétně body image je tak komplexním fenoménem, který zahrnuje nejen složku perceptivní, ale také afektivní a kognitivní, takže naděje, že právě tato stimulační metoda distorzi body image změní, je dost málo pravděpodobná. Přesto oponentka souhlasí s vyjádřením autorky, že neuromodulační metody mohou obohatit repertoár léčby PPP.

Disertační práce MUDr.Silvie Baumann prokazuje předpoklady autorky k samostatné tvořivé vědecké práci a k udělení titulu „Ph.D.“ za jménem.

Olomouc 18.9.2021

Doc.MUDr.Libuše Stárková,CSc.